

sangrantana, sangrantanera, sangrandana, sargandana, senglantana, singlantana, singlantaneta, singlantada, sangartana, sangardilla, sangardall, sangartilla, sargantilla, sergantilla, sarganta, sangarta, sargantilla, sargantines, sargantalla, sargantalla, singartalla, xingartalla, sengartalla, sengatalla, sangatalla, singuetalla, singatalla, Signartalla, sargantanya, sargantanya, sargantanyots, sangrantanya, sancrastanyes, sargantanada, sargantanar, sargantanum, sargantaner, sangantanyer, penja-sargantanes, sangantines [n. 3], *sereneta* [n. 3], *serenalla* [n. 4], *sereneta* (vegeu nota 3) [n. 4], *sermill* [n. 4].

Sarganyer, alteració mall. de *s'agranyoner* (ARANYÓ) *Sargar*, V. *sarga* (SALZE)

SARGAS, planta atlàntica, del castellà *sargazo* (veg. JAGUARZO, DCEC/DECH). □ 1.ª doc : Lab. 1888.

Sargassa: «Ab crits d'esglay s'hi estimba la mar, com en la volta / del cel tronàs encara la veu d'Adonai, / y roda, ab penyes, boscos, sargaça y llot, revolta, / muntada, com salvatge corcer, pel terbolí», *Atlàntida* VII, 2c.

Sargatona, V. *saragatona* *Sargé*, V. *sarja* *Sargent*, V. *sergent* (SERVIR) *Sarger*, *sargeta*, V. *sarja* *Sargidor*, *sargidura*, V. *sargir* *Sargil*, *sargiler*, *sargill*, V. *sarja*

SARGIR, abans *sarcir* —encara usat dialectalment, com també *sarzir*—, del ll SARCIRE 'apedaçar', 'enganxar teixits'; la -g-, com també la u de la forma moderna *surgir*, són degudes a l'encreuament amb el fr. i oc. *surjet* i el verb *surjeter*, *surjetà*, 'posar un pedaç a una roba sargint-l'hi' (derivat de *jeter*, *jetà*, 'gitar'), ajuntant-s'hi la influència de les formes romàniques de SÜRGÈRE, que si bé en llatí només significava 'aixecar-se, sorgir, produir-se', prengueren també el sentit d'«indemnitzar», 'rescabar', com consta en la llengua dels trobadors. □ 1.ª doc : *sarcir*, fi S. XIII; *sarzir*, c. 1500; *surgir*, DTo 1647; en cast. ja apareix *surzir* c. 1300, en portuguès *surgir* c. 1540, *surzir* 1640.

«Si sartre o altra persona reep drap o vestedures a *sarcir* o a adobar, e --- s'affollaran en son poder --- és tengut de restituir», *CostTort* (Ol., p. 412; i cf. *sarcidura* infra). «*Sartcidors*, de tot drap de Franssa, de 12 canes aval, de la pessa, de *sartsur* e de puntar e de plegar, 3 drs.», ross. a. 1295 (RLR v, 88); l'InvLC documenta les agulles («aculeas») «de *sarçir*» en un altre doc. ross., de 1363; «tot tixidor --- qui contrafarà, del dit drap sia levada --- un trocet de la faxa, e lo tixidor sie tengut del dampnatge ---; e en la dita faxa que romandrà en lo dit drap, no gos res *sarcir*, affegir ni innovar sots ban de perdre lo dit drap», en les ordinacions dels fabricants de drap de Bna, a. 1387 (*CoDoACA* VIII, 262.2); en unes altres que crec del mateix lloc i data aproximada: «que negun perayre --- no gos treer --- negun drap qui s'trenc a tirador, ni l gos *sarçir*, sens volentat dels dits prohòmens» (*CoDoACA* XI, 265); «Scurar una bruneta e fer-la *cersir*»

dos cops en doc. mall de 1458 (BSAL II, 232a)

Figuradament, en un matis semblant al ll. «Sényer, vós havets trencada la ley, qui sots entrat aci ab armes—. Respòs: —Ver és que yo le é rompude, mas yo la *sarsiré*—. E tantost trac la spasa, e mès-la endret lo cor, e gità s sobre aquella, morint sobtosament», *Breviloqui* de Joan de Galles (NCl, p. 31, ms. que confon totalment la ç amb la s sorda)

El mot no fou recollit lexicogràficament (cf. infra *sargidor*, *sargidura*) fins a O Pou: «--- apedaçar --- pedaços: panniculus; *sarcir*: resarcire» (*ThPu*, cf. *PE-DAÇ*).

No coneixem documentalment l'antiguitat de la variant amb u ni de la variant amb sonora interna. Però es veu que ja existien c. 1500 almenys. No solament perquè el *Somni de Joan Joan*, val., diu (referint-se a un «cirurgià» dels de llavors) «més mal que may barber *sarzir* poria» (es deu tractar de la mateixa 'costura' que en JRoig, sinó que en el passatge següent de JRoig l'edició de l'any 1531 porta *sorzida*, mentre que les dues eds. de 1561, llegeixen *sarzada*, i *sarcida* la de CRos, de 1735, i la de PBriz: val a dir que el que imprimeix Chabàs (que sol seguir el ms. únic, S xv, si bé aquí no ho fa constar) és: «sò m desexida / d'ocasió: / de tració / ell m'infestava, / e m requestava / ab sa vellura / rompés costura, / ab vot *sarsida*, / e recusada / ab fermetat / ---» (*Spill*, 4179).

Modernament crec que pertot o quasi pertot hi ha sonora (llevats, és clar, els parlars apitxats), almenys jo no ho he sentit mai altrament; i si bé *AlcM* diu que sona *salsi* a l'Emp. i *sarsi* a Conflent i Ross., poca fe tindrà en aquestes dades, almenys en part, qui es fixi que dóna la pron. *sarzi* com la de Bna. (en contrast amb *surzi* de Tarr., Vendrell, Igualada i Pall.), quan és manifest que no hi ha altra cosa en cat. central que *surzi*: massa sovint es deixa dur aquesta obra per «saberuts» que afecten no admetre altra forma que la del *DFa*. Potsen en el Ross. (?), on Saisset escriví els versos: «—Déu nos en guard, d'això! Sense ells com fariem? / Quina sopa que menjaríem / —I qui nos *sarciria* el llinge i los vestits?»; però no ens podem fiar de l'edició de *Catal. d. R.* (p. 79), que tan sovint «normalitza» o altera la grafia, i per desgràcia no dispo aquí de la 1.ª edició.

Quant a la forma en *sar-* sí que deu existir popularment en alguns punts del Princ. (*AlcM* diu que és *sarzi* a Gandesa), però la que jo he sentit sempre a les meves familiars de Bna., Maresme, Girona i Alt Emp. és amb u; i la mateixa usa MnVayreda, que sempre reflecteix fidelment el llenguatge d'Olot: «ell, y res més qu'ell, seria 'l cridat a *surgir* els estropics de la desfeta! Els esgalabrats de la batalla correrian a estirar-li la sotana» (*Sang Nova* IV, § 5, 277). En el teatre popular ja ho trobem així a primers de segle: «Antes, una mala capa / i un xafadíssim barret, / ab les mitges molt *sorgides*, / alguns gorra i altres ret, / era tot lo nostre adorno / ---», Robrenyo (*L'Alcalde Sabater*, ed. Barcino, p. 82).

Segons *DAG*, dirien *sarzir* a Camprodon i *surgir* a Mallorca, però com que on consta *sarzir* és a Mall., i